

VERBETEREN VAN SCHRALE ZANDGRONDEN

[PILOT] Kleine Kringloop Brabant

TOEPASSING

Bodemverbetering, rechtstreeks naar de boer

WAAR

Beheergebied Waterschap De Dommel, omgeving Eindhoven – Tilburg – Den Bosch

KETENPARTNERS

- Waterschap De Dommel
- Agrarische ondernemers
- Stichting het Brabants Landschap

DOORLOOPTIJD PILOT

Sinds 2006 – heden

WELK TYPE MAAISEL

Maaisel van sloten en oevers

HOEVEEL MAAISEL

Circa 5000 m³ per jaar

WIE LEVEREN HET MAAISEL

Waterschap (afkomstig van veegvuil-uitdraaiplaatsen, onderhoudspaden, keringen, waterbergingen en ecologische verbindingzones)

AFNEMER(S)

Agrariërs en Brabants Landschap (maaisel wordt opgeslagen op perceel of erf en in voorjaar uitgereden/ondergewerkt)

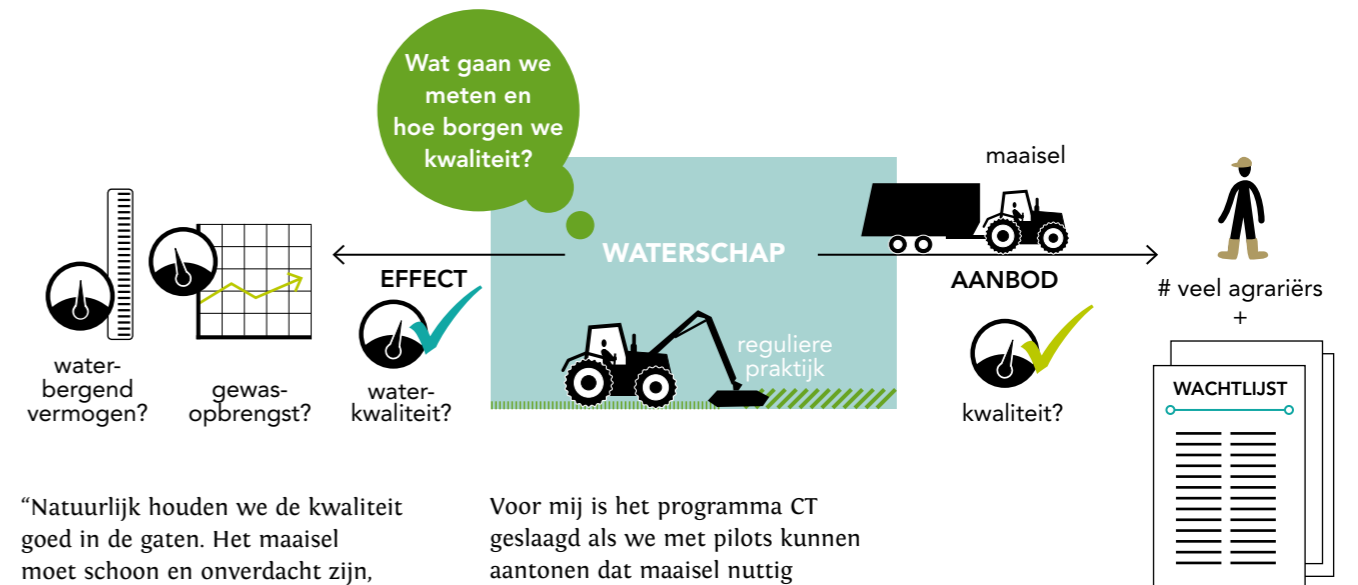
Schoon en onverdacht maaisel dat wordt geoogst bij het reguliere terreinbeheer en slootonderhoud transporteren naar lokale boeren, die het materiaal onderwerken als bodemverbeteraar. Voor Waterschap De Dommel is dat eigenlijk geen pilot meer, maar gangbare praktijk.

“We zijn al in 2006 gestart met het benutten van (sloot)maaisel als bodemverbeteraar”, vertelt Lonke Schilte van Waterschap De Dommel. “Dat was in het kader van een gebiedspilot waterkwaliteit, waarin we de haalbaarheid van Kaderrichtlijn Watermaatregelen verkenden. Eén van deze maatregelen was het inzamelen van (sloot)maaisel, dat op de onderhoudspaden werd gelegd en waaruit nutriënten naar de watengang konden spoelen. Tegelijkertijd gaven enkele boeren in de omgeving aan dat ze interesse hadden in ons maaisel, om het organische stofgehalte van hun schrale zandakkers te verhogen. Daarop spraken we met de boeren af dat we het maaisel naar hun bouwlanden zouden brengen. Sinds de gebiedspilot in 2008 eindigde, passen we deze maatregel in

een steeds groter deel van ons beheergebied toe. In de praktijk komt het er op neer dat we het materiaal na het maaien een tijdje laten liggen, zodat de dieren die erin leven tijd hebben om weg te komen. Daarna wordt het opgeraapt en getransporteerd naar deelnemers in de omgeving. Dat zijn lokale melkveehouders met maïspcelen, akkerbouwers en Stichting het Brabants Landschap, die het maaisel onderwerken in hun graanpercelen. We organiseren het transport als waterschap zelf.’

Op de wachtlijst voor deelname Volgens Schilte zijn zowel het waterschap als de boeren enthousiast. “We hebben in onze regio te maken met uitspoelings- en droogtegevoelige gronden. Het verhogen van het organische stofgehalte heeft voor ons als waterschap voordelen voor de waterkwaliteit en de waterkwantiteit. De bodem krijgt een grotere ‘sponswerking’ en dat vermindert niet alleen de kans op droogteschade en uitspoeling, maar zorgt ook voor een betere berging van piekbuien”.

Voor de boeren is het verbeteren van de bodem belangrijk voor de opbrengst. Schilte: “Boeren zijn enthousiast over ons maaisel. Het hoeft niet in de mestboekhouding meegeteld te worden en vooraf gevreesde effecten zoals onkruiddruk of de aanwezigheid van fysieke vervuiling zijn meegevallen. Maaisel is gewild: er is zelfs een wachtlijst van boeren die het graag willen afnemen.”

“Natuurlijk houden we de kwaliteit goed in de gaten. Het maaisel moet schoon en onverdacht zijn, dat wil zeggen: niet vervuild met bijvoorbeeld zwerfvuil, invasieve exoten of zware metalen. In de beginperiode hebben we het maaisel laten bemonsteren, maar nu maken we een risico-inschatting op grond van de herkomst. Omdat we het maaisel in een kleine kringloop toepassen, zijn we niet bang voor het verspreiden van eventuele verontreinigingen. Maar om het risico nog verder te verkleinen, willen we in het programma Circulair Terreinbeheer afspraken maken over de parameters die we het best kunnen meten om de kwaliteit te borgen. Want duidelijke kwaliteitsnormen zijn er nog niet.”

Bodemverbeteraar

Schilte benadrukt dat maaisel een bodemverbeteraar is en niet als meststof moet worden bestempeld. “Dat zou betekenen dat boeren mest zouden moeten afvoeren om maaisel toe te kunnen voegen, en dat gaan we in Brabant echt niet doen! Dan zou alle animo direct weg zijn. Het zou ook niet terecht zijn, want maaisel is gezien het lage gehalte aan stikstof (N) en fosfaat (P) geen meststof. Het gaat juist om de organische stof en het hoge gehalte aan koolstof (C). In vaktermen gezegd: het is materiaal met een hoge C/N-P verhouding. Het is zelfs zo dat het duurzaam verbeteren van de bodem de uitspoeling van meststoffen kan verminderen! Ik pleit er daarom voor om de categorie ‘bodemverbeteraar’ aan de wetgeving toe te voegen.”

Voor mij is het programma CT geslaagd als we met pilots kunnen aantonen dat maaisel nuttig en zonder onnodige juridische belemmeringen kan worden toegepast als bodemverbeteraar. Verder hoop ik dat we in de toekomst steeds meer in termen van kansen van maaisel kunnen praten, en niet alleen over risico’s en knelpunten!” ∞

“We willen in het programma Circulair Terreinbeheer afspraken maken over te meten parameters.”

